

УДК 343.8

Колб О.Г.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права НАВС*

Супруненко Д.О.

*ад'юнкт кафедри кримінології
та кримінально-виконавчого права,
Національна академія внутрішніх справ*

ПРО ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ВИЗНАЧЕННЯМ ЗМІСТУ ЗАПОБІЖНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОКУРАТУРИ

У статті на підставі вивчення змісту нормативно-правових актів, що регулюють діяльність прокуратури України, а також аналізу результатів роботи із запобігання злочинам в органах та установах виконання покарань, визначені проблемні питання та розроблені науково обґрунтовані шляхи їх вирішення по суті.

Ключові слова: засади, організаційні засади, правові засади, запобігання злочинам, прокуратура, органи виконання покарань, установи виконання покарань, нормативно-правовий акт, прокурорський нагляд, суб'єкт запобігання злочинам, координація

В статье на основании изучения содержания нормативно-правовых актов, регулирующих деятельность прокуратуры Украины, а также анализа результатов работы по предупреждению преступлений в органах и учреждениях по исполнению наказаний, определены проблемные вопросы и разработаны научно обоснованные пути их решения по существу.

Ключевые слова: основание, организационные основания, правовые основания, предупреждение преступлений, прокуратура, органы по исполнению наказаний, учреждения по исполнению наказаний, нормативно-правовой акт, прокурорское наблюдение, субъект предупреждения преступлений, координация

In a study of gender content of regulations governing the activities of the Prosecutor's Office of Ukraine, as well as analysis of the work to prevent crime in organs and penal institutions identified issues and derived scientifically based solutions on the merits.

Key words: basis, organizational principles, legal principles, crime prevention, Prosecutor, penal authorities, penal institutions, legal act, procurator, subject of crime prevention, coordination.

Проведений аналіз результатів прокурорського нагляду в Україні за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян, та матеріалів реагування органів прокуратури на виявлені порушення закону, встановленого порядку виконання та відбування покарань, а також конституційних прав, свобод і законних інтересів суб'єктів та учасників кримінально-виконавчої діяльності, дозволяє зробити висновок про те, що назріла нагальна необхідність зміни змісту предмета нагляду, завдань та методики прокурорських перевірок в органах та установах виконання покарань, яка можлива лише при іншому підході, а саме — прокуратура має стати не просто суб'єктом запобігання злочинам, а їх коор-

динуючим елементом. Тобто на порядок денний у цій ситуації виходять три ключові проблеми, що потребують вирішення у зазначеній площині та мають підвищити рівень ефективності діяльності всіх без винятку суб'єктів запобіжної діяльності. Зокрема, йдеться про необхідність:

а) якісної зміни ролі та місця прокуратури в реалізації кримінологічної політики України;

б) суттєвого покращення взаємодії прокуратури з іншими правоохоронними органами, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також громадськістю та окремими громадянами;

в) удосконалення змісту прокурорсько-наглядової діяльності, в тому числі з питань запобігання злочинам.

Вивчення наукової літератури показало, що питаннями, які стали предметом дослідження цієї статті, займаються науковці, що розробляють проблеми діяльності прокуратури, а саме: Ю.М. Грошевий, Л.М. Давиденко, В.С. Зеленецький, С.В. Домбровський, М.В. Косюта, М.Л. Лісовий, О.Р. Михайленко, Ю.Е. Полянський, В.Я. Тацій, Є.В. Фесенко, М.К. Якимчук. Поряд з цим, слід визнати, що без залучення до цього процесу науковців інших галузей, що складають зміст боротьби із злочинністю в Україні, зокрема вчених кримінологів, а також без глибокого аналізу особливостей кримінально-виконавчих правовідносин, підвищити ефективність запобіжної діяльності прокуратури України у сфері виконання покарань буде вкрай проблемно, що й послугувало додатковим аргументом при виборі теми цієї наукової статті.

Про необхідність більш глибокої наукової розвідки питань запобіжної діяльності прокуратури свідчать ряд доктринальних джерел. Так, в останніх виданнях по курсу «Кримінологія» цей аспект викладено лише фрагментарно. Зокрема, в підручнику «Кримінологія» (2014) за редакцією В.В. Голіни та Б.М. Головіна зазначено, що основними напрямками діяльності прокуратури у цьому контексті є:

1) кримінологічний аналіз злочинності та участь прокурора на цій підставі в результаті заходів щодо запобігання злочинності;

2) участь у комплексному плануванні та розробці заходів щодо запобігання злочинності, сприяння при складанні планів щодо запобігання злочинності й іншими негативними явищами та процесами, які її породжують;

3) контроль за виконанням правоохоронними органами заходів щодо усунення причин і умов, які сприяли скоєнню конкретного злочину;

4) активізація діяльності громадськості із запобіганням злочинності;

5) організація роботи з кримінологічної поінформованості населення про злочинність та правової пропаганди і участь прокурора у зазначених заходах;

6) координація запобіжної діяльності правоохоронних органів, що дозволять надавати їй небезпечну цілеспрямованість і результативність, уміло поєднувати їх можливості і ресурси [1, с.153].

Проте, якими формами, методами та засобами має реалізовувати прокуратура зазначені завдання у сфері запобігання злочинам автори підручника відповіді не дали, що й зумовило мету статті.

Аналогічний підхід застосовано й авторським колективом підручника «Профілактика злочинів» (2011) за загальною редакцією О.М. Джужи, де це питання розкрито

в підрозділі 3.3. «Правоохоронні органи як суб'єкти профілактичної діяльності» [2]. Автори праці виокремлюють такі напрями профілактичної діяльності:

а) у межах наглядової функції прокуратури здійснювати нагляд за дотриманням законності, реалізації програм, планів та постанов, спрямованих на профілактику злочинності;

б) координувати діяльність правоохоронних органів у галузі профілактичної діяльності, що дозволяє надати даному процесу системність, логіку послідовності і тим самим значно підвищити ефективність такої діяльності;

в) постійно проводити кримінологічний аналіз ситуації та теорії обслуговування, що дає окремих її видів та конкретних злочинів, а також встановити закономірності розвитку ситуації і на їх підставі зробити обґрунтований прогноз розвитку кримінологічної ситуації;

г) на підставі складеного розвитку та виявлених причин і умов злочинності здійснювати комплексне планування профілактичної діяльності;

ґ) організувати висвітлення в засобах масової інформації реальної криміногенної ситуації та механізму злочинної поведінки найбільш поширених злочинів з метою віктимологічної профілактики. Інформувати населення про діяльність правоохоронних органів з метою налагодження партнерських стосунків;

д) вживати заходів щодо стимулювання участі населення у профілактичній діяльності;

е) всіляко, в межах визначеної компетенції, сприяти правовому вихованню населення [Там само, с. 81].

Однак, знову ж таки, як і в попередньому виданні, у цьому підручнику зміст діяльності прокуратури у зазначених напрямках не описані.

Таким самим шляхом, як показало вивчення наукової літератури, пішли й зарубіжні фахівці. Основний лейтмотив участі всіх суб'єктів у запобіжній діяльності досить образно висловив свого часу німецький учений Г.Й. Шнайдер, який зазначив, що «кримінологи — це ті люди хто «задумує» та розвиває теоретичні конструкції для створення проектів кримінально-правових злочинів, які в подальшому використовуються політиками, коли ці теорії отримують підтримку з боку суспільної думки» [3, с. 376].

Крім того, є досить вузький та формальний підхід до місця і ролі суб'єктів запобіжної діяльності, включаючи прокуратуру, до вирішення складних завдань із запобігання та протидії злочинам. Додатковим доказом з цього приводу виступає як назва, так і зміст одного з розділів підручника з «Кримінології» (1994) «Формальна реакція на злочинність» [3, с. 376–433], у якому Г.Й. Шнайдер зробив висновок про те, що якщо суспільство дозволяє собі розкіш карати людей шляхом помсти або нанесення для них шкоди, то спеціалісти-професіонали зобов'язані вказати суспільству, з якими економічними, соціальними й психологічними збитками це втручання буде пов'язано [3, с. 418].

Саме так німецький дослідник уявляє діяльність із запобігання злочинам, що є неприйнятним з огляду тих напрацювань, які є з означеної проблематики у вітчизняних кримінологів.

Російська дослідниця А.І. Довга, визначаючи місце і роль прокуратури серед суб'єктів кримінологічного запобігання злочинам (до суб'єктів загальносоціального

та індивідуального запобігання вона цей орган не відносить), дійшла висновку, що «на прокуратуру покладається координація діяльності правоохоронних органів по боротьбі із злочинністю, включаючи її попередження» [4, с. 360].

До того ж, правовий та організаційно-управлінський аспект зазначеної діяльності прокуратури дослідниця також не запропонувала.

Не досліджено це питання й в інших російських кримінологічних виданнях [5].

Не менше запитань, ніж відповідей на них, на відміну від чинного законодавства України, можна знайти й в зарубіжних нормативно-правових актах. Так, у КК Республіки Польща як у загальній, так і в особливій частинах взагалі відсутні завдання щодо запобігання новим злочинам як з боку засуджених, так й аргументом при виборі теми, об'єкта і предмета даного дисертаційного дослідження.

Варто зазначити, що досить ґрунтовно до вирішення окресленої проблематики підійшли казахські науковці, які в підручнику «Кримінологія» (2008) присвятили цьому питанню окремий підрозділ 4 (глава X «Попередження злочинності») «Роль органів прокуратури у попередженні злочинності» [6, с. 173–179], матеріали з якого були використані під час написання статті при формуванні науково обґрунтованих шляхів удосконалення запобіжної діяльності прокуратури в Україні.

Цікавий та одночасно потужний навчально-методичний і науковий матеріал зібрали у цьому напрямі й науковці інших спеціальностей.

Досить предметно питання діяльності прокуратури України досліджують представники спеціальності 12.00.10 — судустрой, прокуратура та адвокатура [7]. При цьому найбільш наближеними до теми цієї роботи є праці М.В. Косюти, зокрема його докторська дисертація «Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в установах побудови демократичної правової держави» (2002), у якій визначено концептуально-прикладні засади прокурорського нагляду, включаючи у сфері запобігання злочинам, хоча дещо фрагментарно та неповно [8].

У загальних рисах деякі питання цього дослідження висвітлено в докторській дисертації М.І. Мичка «Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури України» (2002), у якій автор досить детально описав зміст наглядової функції діяльності прокуратури, що досить важливо з огляду створення відповідних правових механізмів і гарантій реалізації завдань із запобігання злочинам [9].

Організаційно-правові проблеми контролю в прокурорській діяльності розкрито в дисертаційній роботі В.С. Бабкової (1998) [10]. Аналогічні питання, але у виконавчому провадженні, розглянув у своїй дисертації М.М. Говоруха (2008) [11].

В.М. Гусаров у кандидатській дисертації «Проблеми організації роботи міської (районної) прокуратури» (1995), крім питань, що становлять предмет його дослідження, торкнувся й тих аспектів діяльності прокуратури, які пов'язані з реалізацією на практиці наглядової функції цього державного органу, що використано у нашому дослідженні для вирішення прокуратурою завдань із запобігання злочинам [12].

Враховуючи, що в ході відбування покарання засуджені скоюють нові злочини [13, с. 6–7], і те, що персонал органів та установ виконання покарань України також часто скоює злочини, зокрема у сфері правосуддя (перевищення службових повноважень, хабарництво, нанесення тілесних ушкоджень засудженим тощо) [14, с. 217–236], важливе значення для розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо даного

дослідження має дисертація Л.С. Жилиної «Прокурорський нагляд за додержанням законів при провадженні слідчих дій» (1999) [15].

Для вирішення завдань цієї наукової розробки теоретико-прикладний інтерес становить також дисертаційна робота І.М. Козьякова «Співвідношення прокурорського нагляду і відомчого контролю за законністю оперативно-розшукової діяльності» (2001) [16].

Виходячи з того, що перед органами та установами виконання покарань, крім основних законодавчо визначених завдань (ст. 1 КВК України), стоїть завдання щодо забезпечення відшкодування засудженими завданої в ході їх попередньої злочинної діяльності моральної та матеріальної шкоди для потерпілих від злочинів осіб (згідно з офіційними даними щорічно таке відшкодування становить менше ніж 40 % від визначених судом сум [17]), відповідне практичне значення має дисертаційна робота В.В. Кривобока «Діяльність прокурора по забезпеченню відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочинцем» (1997) [18].

Проблеми організації роботи прокуратури України з нагляду за додержанням законів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність та досудове слідство, дослідив у своїй дисертації В.В. Кулаков (1999) [19], що було використано у цій роботі при виробленні правових механізмів запобіжної діяльності прокуратури.

Дотичними до змісту завдань даного дослідження є результати дисертаційної роботи М.П. Курило «Прокурорський нагляд за додержанням прав та законних інтересів засуджених до позбавлення волі» (1998) [20], які були використані у формулюванні загальних висновків нашого дослідження.

У контексті виявлення ефективності реалізації прокуратурою на практиці завдань із запобігання злочинам відповідне теоретико-пізнавальне й прикладне значення має дисертація В.І. Малюги «Принципи організації та діяльності прокуратури України» (2002) [21].

Таке саме значення має дисертаційна робота Г.П. Середи «Організаційно-правові аспекти прокурорського нагляду за додержанням законів при прийманні, реєстрації, перевірці та вирішенні заяв і повідомлень про злочини» (2000) [22].

Для вирішення проблем правового характеру, що пов'язані із запобіганням рецидиву [23, с. 172–175], відповідне значення має й дисертаційна робота М.І. Скригонюка «Прокурорський нагляд за додержанням законів України при умовно-достроковому звільненні засуджених від кримінального покарання» (1999) [24].

Враховуючи численні проблеми, пов'язані з належним розглядом та справедливим вирішенням звернень громадян та запобіганням злочинам у цьому контексті [25, с. 11–12], певне теоретико-прикладне значення має дисертаційна робота Є.О. Шевченко «Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян» (2008) [26].

Вивчення змісту дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура дає підстави стверджувати, що й інші наукові розробки 90-х рр. ХХ ст. та початку ХХІ ст. безпосередньо стосуються проблем, що зумовили мету нашого дослідження.

Крім цього, під час виконання цієї дисертації використано наукові праці С.В. Домбровського (наприклад, «Загальний нагляд. Яким він є?»); В.К. Звірбуля («Діяльність

прокуратури із запобігання злочинності. Наукові засади); В. В. Клочкова («Повноваження прокурора з нагляду за виконанням законів у сфері прав і свобод людини»; М. Й. Курочки («Прокурорський нагляд в Україні»); С.Л. Лисенко («Місце прокуратури в системі поділу державної влади і його вплив на забезпечення прав людини і громадянина в Україні»); О.М. Литвака («Державний контроль за злочинністю (кримінологічний аспект»); О.М. Литвинова («Адміністративно-територіальна координація діяльності суб'єктів профілактики злочинів в Україні на місцевому рівні»); С.С. Мірошніченка («Головні напрямки діяльності органів прокуратури України з попередженням організованої злочинності»); О.Р. Михайленка («Прокуратура України»); В.Ф. Оболонцева («Актуальні проблеми латентної злочинності»); Ю.Є. Полянського («Проект Конституції України про прокурорський нагляд»); М.О. Потебенька («Парламентаризм і прокуратура: деякі аспекти проблеми»); В.Т. Нора («Прокурорський нагляд в Україні»); І.Є. Марочкіна та П.М. Каркача («Прокурорський нагляд в Україні»); С.В. Степченка («Формування правосвідомості населення України при здійсненні органами прокуратури функції нагляду за додержанням та виконанням законів»); В.Т. Маляренка («Суд, правоохоронні та правозахисні органи України»); Є.В. Фесенка («Проблеми визначення функцій прокуратури»); Ю.С. Шемшученка («Прокуратура України: шляхи реформування в аспекті входження у європейський правовий простір»); П.В. Шумського («Прокуратура України») [64]; М.К. Якимчука («До питання про місце і роль прокуратури в системі державних органів України») та ін.

Певні методологічні засади, на яких ґрунтується це дослідження, визначено й в інших наукових та навчально-методичних виданнях. Зокрема, досить цікавою в цьому контексті є позиція В.С. Гаращука щодо змісту доктрини контролю та нагляду у сфері організаційно-управлінських відносин, яку науковець виклав у томі 2 «Правової доктрини України», а саме: чітко сформував відмінні ознаки таких понять, як «контроль» та «нагляд».

У 2013 р. за результатами захищеної дисертації Р.В. Лемак опублікував монографію «Прокурорський нагляд за додержанням законів в установах виконання покарань», у якій зробив спробу дати відповідь на ряд проблемних теоретико-прикладних питань, що мають стосунок до змісту цього дослідження. У зв'язку з прийняттям нової редакції Закону України «Про прокуратуру» [27], в якому визначено дещо інший зміст функції нагляду, яку має здійснювати цей державний орган, а саме: як зазначено в п. 1 Перехідних положень цього нормативно-правового акта, прокуратура виконує функцію нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами виключно у формі представництва інтересів громадянина або держави в суді, дослідження, яке провів Р.В. Лемак, потребує суттєвого доповнення та змістовної видозміни, у тому числі з урахуванням предмета цієї наукової розробки [28].

Аналогічні прогалини із зазначеної тематики дослідження наявні й у колективній монографії О.Г. Колба, М.І. Копетюка «Прокурорський нагляд за додержанням кримінально-виконавчого законодавства» (2009 р.).

Проаналізувавши наукову літературу, можна зробити висновок, що вчені досить поверхово досліджували прокуратуру України як суб'єкт запобігання злочинам, хоча це питання має не тільки теоретико-прикладний характер, а й практичне значення,

оскільки від його вирішення на доктринальному рівні залежить ефективність не тільки діяльності даного державного органу, але й усіх суб'єктів запобіжної діяльності в Україні.

Зокрема, встановлено, що питання прокурорського нагляду досліджували більшою мірою в межах наукової спеціальності 12.00.10 – судоустрій; прокуратура та адвокатура, і лише епізодично в межах здійснення прокурорських перевірок, не розглядаючи при цьому зазначеної тематики в межах іншої наукової спеціальності, а саме 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право, що важливо для вирішення завдань із запобігання злочинам в Україні.

Іншим чинником, що зумовив вибір теми цієї дисертації, стало прийняття нової редакції Закону України «Про прокуратуру» [27], реалізація якого на практиці потребує наукового супроводу та доктринального тлумачення його положень, зокрема тих, що стосуються змісту запобіжної діяльності прокуратури з урахуванням тих теоретико-прикладних засад, що були створені до цього в науці та на практиці та склали методологічну основу даного дослідження.

Список використаної літератури:

1. Кримінологія: підручник / В.В. Голіна, Б.М. Головкін, М.Ю. Валуська та ін.; за ред. В.В. Голіни, Б.М. Головкіна. — Харків: Право, 2014. — 440 с.
2. Профілактика злочинів: підруч. / [О.М. Джужа, В.В. Василевич, О.Ф. Гада та ін.]; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. О.М. Джужи. — К.: Атіка, 2011. — 720 с.
3. Шнайдер Г.Й. Криминология / Пер. с нем.; под общ. ред. и с предисл. Л.О. Иванова. — М.: Издательская группа «Прогрес» — «Универс», 1994. — 504 с.
4. Криминология: учебник для юрид. вузов / Под общ. ред. д-ра. юрид. наук, проф. А.И. Долговой. — М.: Издательская группа ИНФРА М — НОРМА, 1997. — 784 с.
5. Криминология: учебник / Под. ред. проф. В.Д. Малкова — М.: ЗАО Юстицформ, 2004. — 528 с.
6. Криминология: учебник. — Алматы: «Международный центр научных исследований и правовой экспертизы РК», 2008. — 614 с.
7. Довідник про автореферати виконаних в Україні за 1991–2008 роки дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата юридичних наук / Укладачі: В.К. Грищук, Б.О. Кириш, О.Ф. Пасека. — Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2009. — 472 с.
8. Косюта М.В. Проблеми та шляхи розвитку прокуратури України в умовах побудови демократичної правової держави: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.10 / М.В. Косюта; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 2002. — 33 с.
9. Мичко М.І. Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 / М.І. Мичко; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 2002. — 38 с.
10. Бабкова В.С. Організаційно-правові проблеми контролю в прокурорській діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / В.С. Бабкова; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 1998. — 17 с.
11. Говоруха М.М. Організаційно-правові аспекти діяльності прокурора у виконавчому провадженні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / М.М. Говруха; Академія адвокатури України. — К., 2008. — 21 с.

12. Гусаров В.М. Проблеми організації роботи міської (районної) прокуратури: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / В.М. Гусаров; Національна юридична академія України. — Харків, 1995. — 19 с.
13. Про діяльність підрозділів охорони, нагляду і безпеки кримінально-виконавчих установ у 2014 році: інформ. бюл. — К.: ДПтС України, 2014. — 72 с.
14. Кримінологічні та оперативно-розшукові засади запобігання злочинам і правопорушенням, що вчиняються персоналом виправних колоній: монографія / В.В. Коваленко, О.М. Джужа, О.Г. Колб та ін.; за заг. ред. В.В. Коваленка. — К.: Атіка—Н, 2011. — 368 с.
15. Жиліна Л.С. Прокурорський нагляд за додержанням законів при провадженні слідчих дій: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Л.С. Жиліна; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 1999. — 18 с.
16. Козьяков І.М. Співвідношення прокурорського нагляду і відомчого контролю за законністю оперативно-розшукової діяльності: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / І.М. Козьяков; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 2001. — 20 с.
17. Аналіз стану здійснення судочинства судами загальної юрисдикції в 2014 р. (за даними судової статистики): [електронний ресурс] // Вісник Верховного Суду України: інформаційний сервер. — Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.ns>.
18. Кривобок В.В. Діяльність прокурора по забезпеченню відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної злочинцем: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / В.В. Кривобок; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 1997. — 19 с.
19. Кулаков В.В. Проблеми організації роботи апарату обласної прокуратури по нагляду за додержанням законів органами, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / В.В. Кулаков; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 1999. — 20 с.
20. Курило М.П. Прокурорський нагляд за додержанням прав та законних інтересів засуджених до позбавлення волі: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / М.П. Курило; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 1998. — 18 с.
21. Малюга В.І. Принципи організації та діяльності прокуратури України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / В.І. Малюга; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 2002. — 20 с.
22. Середа Г.П. Організаційно-правові аспекти прокурорського нагляду за додержанням законів при прийманні, реєстрації, перевірці та вирішенні заяв і повідомлень про злочини: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Г.П. Середа; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 2000. — 18 с.
23. Про умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміну невідбутої частини покарання більш м'яким: постанова Пленуму Верховного Суду України від 26 квітня 2002 р. № 2 // Постанови Пленуму Верховного Суду України у кримінальних справах. — К.: Скіф, 2009. — С. 172—175.
24. Скригонюк М.І. Прокурорський нагляд за додержанням законів України при умовно-достроковому звільненні засуджених від кримінального покарання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / М.І. Скригонюк; Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. — К., 1999. — 20 с.
25. Про стан додержання законності при виконанні судових рішень у кримінальних провадженнях, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян за 12 місяців 2014 року: інформаційно-аналітичний бюлетень. — К.: Ген. прокур. України, 2014. — 56 с.
26. Шевченко Є.О. Прокурорський нагляд за додержанням законодавства про звернення громадян: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.10 / Є.О. Шевченко; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. — Харків, 2008. — 19 с.

27. Про внесення змін до закону України «Про прокуратуру» щодо удосконалення та особливостей застосування окремих положень: Закон України № 578-VIII від 2 липня 2015 року // Офіційний вісник України. — 2015. — № 57. — Ст. 1866.

28. Лемак Р.В. Прокурорський нагляд за додержанням законів в установах виконання покарань: монографія / Р.В. Лемак. — Харків: Право, 2013. — 224 с.

УДК 343.98:343.34

Таран О.В.

*доктор юридичних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
наукової лабораторії з проблем досудового розслідування,
Національна академія внутрішніх справ*

ПРИЗНАЧЕННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ БЕЗПЕКИ ВИРОБНИЦТВА

У статті проаналізовано сучасні можливості окремих видів інженерно-технічних експертиз та визначено умови та доцільність їх призначення при розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва.

Ключові слова: судова експертиза, розслідування, злочини проти безпеки виробництва, інженерно-технічна експертиза.

В статье проанализированы современные возможности некоторых видов инженерно-технических экспертиз и определены условия и целесообразность их назначения при расследовании преступлений против безопасности производства.

Ключевые слова: судебная экспертиза, расследование, преступления против безопасности производства, инженерно-техническая экспертиза.

In the article the modern opportunities of certain types of engineering expertise and Conditions and expediency of their appointment in the investigation of crimes against safety.

Key words: forensics, investigation, crimes against the security of production, engineering and technical expertise.

Одним із головних напрямів удосконалення судово-експертної діяльності є розроблення і подальший розвиток теоретичних та організаційних основ нових та існуючих експертиз та методики їх проведення [1]. При розслідуванні злочинів проти безпеки виробництва потреба у вирішенні за допомогою експертизи складних специфічних завдань виникає у багатьох випадках.

При розслідуванні цих злочинів можуть бути призначені традиційні криміналістичні експертизи: судово-медична, трасологічна, технічна експертиза документів, а також специфічні, пов'язані із використанням спеціальних знань у галузі охорони праці, безпеки виробництва, окремих технологічних, енергетичних, проектних та інших аспектів виробництва, що одночасно належать до сфери охорони праці.